

gang hørte den sætning udtalt uden forbehold: „Det må indrømmes, at folket i de fleste tilfælde har haft ret, når det forkastede repræsentationens love“. Jeg blev sidenhen vænnet til at høre sætningen, idet jeg gang på gang hørte den gentaget med meget små variationer af andre politikere inden for alle lejre. Den indeholder vel nok en vis overdrivelse. At den giver udtryk for det, der kan siges at være den almindelige schweiziske opfattelse, er utvivlsomt.

Vil man noget nærmere analysere denne opfattelse, må man vel indrømme, at den for en del bundes i en vis indgroet ærbødighed for folkesuverænen, hvis afgørelser i Schweiz gerne præsumeres at være de i og for sig rigtige. Utvivlsomt indeholder den vel også en del efterfølgende resignation over for fuldbyrdede kendsgerninger, som man gerne vil betragte i bedste lys, men i det væsentlige hviler den på, hvad man virkelig mener, der fremgår af de samlede erfaringer. Det er så mange gange hændt, at folkets afvisning senere hen tydeligt har vist sig at være en fordel — og gennem afstemningerne og de dermed forbundne diskussioner er ofte før upåagtede, men i fremtiden frugtbringende ideer opstået — at det er naturligt, at der på dette grundlag har udviklet sig en stadig mere enstemmig mening om folkeafgørelsernes rigtighed.“

Hvad angår forholdet til partipolitikken oplyses det, at selv om en del afstemninger i første række har været partipolitisk bestemte, så er dette dog langt fra altid tilfældet. Anvendelsen af det schweiziske referendum leverer det mest slående bevis på, hvilken mulighed, der er for at isolere saglige spørgsmål fra de almindelige partibånd, når de isoleret fremlægges til borgernes afgørelse (282).

Almindelige tendenser og resultater angående initiativ (302 f.).

Forfatteren refererer erfaringerne herom således:

„I almindelighed har folke-forslagene haft ringe fremgang. Som det allerede tidligere er påpeget og også fremgår af den givne oversigt er forkastelsesprocenten for initiativ usædvanlig stor, i reglen endogså større end for de fakultative referendas vedkommende. Det har vist sig, at folket med udpræget mistænksomhed har modtaget de forslag, der er udgået af dets egne rækker. Forklaringen herpå må søges deri, at disse forslag ofte dels er blevet fremført af stærkt begrænsede meningsgrupper, der ikke har fundet genklang for deres ønske hos folkets masse, dels har været så ubestemte med hensyn til deres formål, at de stemmeberettigede i uvished om forslagernes egentlige mening har fundet det sikrest at forkaste dem. Det er en erfaring, som tidlig har gjort sig gældende, og som lige indtil vore dage er blevet bekræftet, at det schweiziske folk med sin realistiske mentalitet har vist afgjort uvilje både mod alt for ensidige og alt for vidtstvævende, ideologisk farvede initiativ-forslag... Dette institut er ligesom referendum nu indgået i den almindelige bevidsthed som en folkerettighed, hvis beståen hænger sammen med hele det schweiziske demokrati, og dets popularitet er under dets anvendelse snarere vokset end aftaget. Men man møder hos indsigtfulde bedømmere ikke den samme uforbeholdne erkendelse af initiativets som af referendums værdi. Det er betegnende, at lov-initiativ endnu ikke har vundet indpas i forbundet....

De indvendinger, som med støtte i erfaringen kan rettes mod initiativet, går ud på, at det ikke sjældent har affødt dårligt gennemtænkte, mindre omsorgsfuldt formulerede forslag, og at det i en del tilfælde har fristet til temmelig formålsløse demonstrationsytringer. Det har overhovedet alt for ofte virket som et uroelement i det politiske liv af ganske uberegnelig art. På den anden side bør det fremholdes, at anvendelse af initiativ har været uventet sparsom. Det er egentlig kun i forbundet og et par kantoner, frem for alt Zürich og Baselstadt, at det under de første årtier af sin tilværelse blev indarbejdet som et virkelig levende institut. Som tidligere påpeget er de umodne og partipolitiske outrerede forslag blevet modtaget med stærk kritik af folket og som oftest tilbagevist. Nogen synderlig skade har de altså ikke gjort, selv om de har fremkaldt heftig strid. Det kan for øvrigt ikke nægtes, at initiativet i en hel del tilfælde virkelig har vist sig at udfylde